

ปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดประเภทคดีอุกฉกรรจ์
Legislative Problems in Determining Classification of Absolute Prisoners
for Serious Offences

ไพฑูรย์ ขำเอี่ยม¹, รองศาสตราจารย์ ดร.อัศกร ไชยพงษ์²
Paitoon Khamaiam¹, Assoc.Prof.Dr. Akkakorn Chaiyapong²

- 1 นิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร. 0-7791-3333 โทรสาร 0-7791-3348 อีเมล 64052538102@student.sru.ac.th
- 2 อาจารย์ประจำหลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี
จังหวัดสุราษฎร์ธานี
โทร. 0-7791-3333 โทรสาร 0-7791-3348 อีเมล Akkakorn1965@windowslive.com

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) ปัญหาการกำหนดชั้นนักโทษของนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ของประเทศไทย 2) แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิดและการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาด 3) มาตรการการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่จากกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายของต่างประเทศ และ 4) เสนอแนะแนวทางการพัฒนาการกำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ของประเทศไทย เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพด้วยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากกฎหมาย หนังสือ ตำรา บทความวิชาการ คำพิพากษาของศาล โดยนำข้อมูลจากการศึกษามาวิเคราะห์สังเคราะห์ และเรียบเรียงในรูปแบบพรรณนาความ

ผลการศึกษาพบว่า 1) พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 40 ประกอบกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3 กำหนดแบ่งชั้นนักโทษเด็ดขาดออกเป็น 6 ชั้น ได้แก่ (1) ชั้นเยี่ยม (2) ชั้นดีมาก (3) ชั้นดี (4) ชั้นกลาง (5) ชั้นต้องปรับปรุง และ (6) ชั้นต้องปรับปรุงมาก โดยกระบวนการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดกรณีนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ในคดีอุกฉกรรจ์อาทิ นักโทษเด็ดขาดในความผิดเกี่ยวกับเพศ ความผิดเกี่ยวกับชีวิต ร่างกาย หรือการกระทำความผิดร้ายแรงเกี่ยวกับยาเสพติดที่ศาลถึงที่สุดให้จำคุกตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป เป็นต้น กฎกระทรวงกำหนดให้จัดอยู่ในนักโทษชั้นต้องปรับปรุงมากที่สุด อันเป็นการจัดชั้นนักโทษด้วยระบบเหมารวมตามที่กฎหมายกำหนด โดยไม่มีการศึกษาถึงประวัติภูมิหลังแต่อย่างใด ซึ่งมีผลกระทบต่อสิทธิมนุษยชนในการได้รับการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด 2) ทฤษฎีการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำความผิด มีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิด โดยกำหนดหลักการให้อาศัยกระบวนการตรวจสอบสาเหตุปัญหา และวิเคราะห์ข้อมูลที่น่าไปสู่การกระทำความผิดเพื่อจำแนกผู้กระทำความผิดให้เข้าสู่กระบวนการแก้ไขฟื้นฟูตามลักษณะของการกระทำผิดอย่างเหมาะสม

3) กระบวนการในการจำแนกหรือจัดชั้นผู้ต้องขังนั้น ข้อกำหนดแมนเดลลา ข้อ 51 ได้ระบุกำหนดไว้อย่างชัดเจนให้งานราชทัณฑ์มีการนำเอาประวัติด้านอาชญากรรมและรวมถึงเหตุผลในทางคดีที่นำมาสู่การต้องโทษจำคุกมาใช้ประกอบการพิจารณาจำแนกผู้ต้องขัง ซึ่งวิธีการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ของประเทศสหรัฐอเมริกา โดยประมวลกฎหมายแห่งมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 3375 กำหนด ให้กรมราชทัณฑ์โดยศูนย์ทวนสอบประวัติ จะต้องนำระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลด้วยวิธีการประเมินผลคะแนนนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ในการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดอย่างเป็นระบบ ทำให้นักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่จะได้รับการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดตามผลการประเมินเป็นสำคัญ และ 4) ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3 ให้นำเอาระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลมาใช้ในการจำแนกและจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ด้วยวิธีการประเมินระดับคะแนนนักโทษเด็ดขาดโดยศูนย์ทวนสอบประวัติตามแบบอย่างที่ใช้บังคับอยู่ในประเทศสหรัฐอเมริกา มลรัฐแคลิฟอร์เนีย

คำสำคัญ : นักโทษเด็ดขาด นักโทษเด็ดขาดคดีอุกฉกรรจ์ การจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด

ABSTRACT

The objectives of this study were to examine 1) the legal issues in classifying newly admitted felony prisoners in Thailand, 2) the theories concerning offender rehabilitation and safeguarding convicted prisoners' rights, 3) the strategies for classifying newly admitted convicted prisoners in accordance with Thai and international legal frameworks, and 4) to propose guidelines for enhancing the classification process for newly admitted felony prisoners in Thailand. The study employed a qualitative approach, examining laws, books, textbooks, academic articles, and court judgments. The data were analyzed and synthesized through descriptive methods.

The findings revealed that 1) Corrections Act B. E. 2560, Section 40, and its accompanying Ministerial Regulations Governing the Rights of Convicted Prisoners and Conditions for Those Granted Sentence Reductions or Suspensions and Release, B. E. 2562, Section 3 establish six classes for convicted prisoners: (1) Excellent, (2) Very Good, (3) Good, (4) Moderate, (5) Improvement Required, and (6) Significant Improvement Required. According to Ministerial Regulations, the newly admitted prisoners convicted of felonies, such as sexual offenses, crimes resulting in bodily harm, or major drug offenses carrying a

final prison sentence of 30 years or more are classified under the class of Requiring Significant Improvement. This uniform classification system, devoid of any consideration of individual histories, significantly affects the rights of convicted prisoners to advance in class status. 2) The theory of offender rehabilitation aims to reform the behavior of offenders. Its principles are rooted in understanding the underlying causes of criminal behavior through analyzing relevant information. This theory advocates for classifying offenders into suitable rehabilitation programs based on the nature of their crimes. 3) The process of classifying prisoners according to The Mandela Rules, Article 51, explicitly mandates correctional services to consider criminal records and legal grounds for prison sentences. Similarly, in the United States, the California Code, Section 3375, requires the History Verification Center under the Department of Corrections to establish an individual prisoner examination system. This system systematically assesses the scores of newly admitted convicted prisoners for classification purposes, ensuring prisoners are categorized based on evaluation outcomes. Lastly, 4) the researcher recommends amending the Ministerial Regulations Governing the Rights of Convicted Prisoners and Conditions for Those Granted Sentence Reductions or Suspensions and Release, B. E. 2562, Section 3. The proposal is to adopt the individual prisoner examination system for classifying newly admitted convicted prisoners. This system would involve evaluating prisoners' scores by the History Verification Center, following the model currently implemented in California, USA.

Keywords: convicted prisoner, felony prisoner, classification of convicted prisoner

ความสำคัญของปัญหา

ภายใต้แนวคิดอาชญาวิทยา (Criminology) ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเหตุของการเกิดอาชญากรรม และจัดระบบเกี่ยวกับการจำแนกกลุ่มในประเภทของอาชญากรรม เพื่อจะนำไปสู่การแก้ไขตัวอาชญากรได้อย่างเหมาะสม และภายใต้แนวคิดทัณฑวิทยา (Penology) ที่มุ่งศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการลงโทษ และกระบวนการแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมนิสัยของผู้ต้องขังเพื่อให้สามารถกลับตนคืนไปสู่สังคมได้อย่างมีคุณภาพ ทั้งสองแนวคิดนี้ต่างให้การยอมรับว่า “กระบวนการบังคับโทษผู้ต้องขัง” เป็นกระบวนการที่สำคัญอย่างมากต่อการนำพาผู้กระทำความผิดกลับคืนสู่สังคมบนความวางใจและเชื่อมั่นว่า จะไม่หวนกลับมาก่ออาชญากรรมขึ้นอีก ด้วยเหตุเช่นนี้ กระบวนการบังคับโทษจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้โอกาสผู้ต้องขังกลับตนเป็นคนดีและมุ่งแก้ไขฟื้นฟูให้ปรับตัวอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นปกติสุข ซึ่งวิธีการบังคับโทษในทำนองดังกล่าวนี้

สอดคล้องตามแนวคิดการลงโทษเพื่อเป็นการปรับปรุงแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด (Rehabilitative Theory) เพื่อจะป้องกันไม่ให้เกิดบุคคลที่ได้กระทำผิดมาแล้วกลับมากระทำผิดซ้ำอีก ทำให้แนวคิดการให้โอกาสแก่ผู้กระทำผิดเพื่อเข้าสู่กระบวนการปรับปรุงตน จึงเป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปในปัจจุบัน โดยหากปรากฏกรณีที่ต้องขังประพฤติกฎปฏิบัติตนอยู่ในเกณฑ์ที่รัฐกำหนดไว้ อันดำรงอยู่บนทิศทางการปรับพฤติกรรมนิสัยเชิงบวก ในกระบวนการรัฐก็จะกำหนดสิทธิประโยชน์ตอบแทนที่เหมาะสมเพื่อจูงใจให้ผู้ต้องขังรายนั้น มุ่งปรับพฤติกรรมของตนให้ดียิ่งขึ้นต่อไป และสิทธิประโยชน์ที่รัฐกำหนดให้นี้ อาจปรากฏอยู่ในหลากหลายกรณี เช่น การพักการลงโทษ การลดวันต้องโทษ การอภัยโทษ เป็นต้น

หลักการที่กล่าวข้างต้นนี้ ปรากฏเป็นข้อรับรองอย่างเป็นทางการในระดับสากล โดย “ข้อกำหนดมาตรฐานขั้นต่ำแห่งองค์การสหประชาชาติในการปฏิบัติต่อผู้ต้องขัง” (United Nations Standard Minimum Rules for the Treatment of Prisoners) หรือข้อกำหนดแมนเดลลา (Mandela Rules) ตราขึ้นโดยองค์การสหประชาชาติ เพื่อกำหนดเป็นมาตรฐานขั้นต่ำที่รัฐโดยราชทัณฑ์พึงเคารพและปฏิบัติต่อตัวผู้ต้องขัง โดยระบุเป็นหลักการพื้นฐานไว้ในข้อ 4 (1) ความว่า “เป้าประสงค์ของการลงโทษจำคุกหรือการใช้มาตรการที่คล้ายคลึงกัน อันเป็นการจำกัดอิสระและเสรีภาพของบุคคลนั้น โดยเบื้องต้นแล้วก็เพื่อที่จะคุ้มครองสังคมให้ปลอดภัยจากอาชญากรรมและลดการกระทำผิดซ้ำ ความประสงค์ดังกล่าวสามารถบรรลุได้ต่อเมื่อระยะเวลาในการคุมขังได้ถูกนำมาใช้เพื่อประกันเท่าที่จะเป็นไปได้ว่า บุคคลเช่นว่านั้นจะสามารถกลับคืนสู่สังคมได้เมื่อได้รับการปล่อยตัว โดยสามารถดำรงชีวิตที่ไม่ละเมิดกฎหมายและพึ่งตนเองได้” ฉะนั้น กระบวนการแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิดอย่างมีประสิทธิภาพจึงสัมพันธ์อยู่กับระยะเวลาในการถูกบังคับโทษอยู่ด้วย

ในกระบวนการเพื่อนำไปสู่การแก้ไขปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยของผู้กระทำผิด ข้อกำหนดแมนเดลลากำหนดกระบวนการตั้งแต่กระบวนการรับตัวเข้าสู่ระบบงานราชทัณฑ์ หรืออาจเรียกว่าระบบการจำแนกผู้ต้องขังที่จะต้องจัดทำข้อมูลประวัติส่วนตัวอย่างมีมาตรฐาน (ข้อ 7) และรวมไปถึงกระบวนการจำแนกผู้ต้องขังตามเพศและลักษณะความผิดอย่างเหมาะสม (ข้อ 11) โดยเมื่อผู้ต้องขังรายนั้นได้เข้าสู่กระบวนการปรับปรุงพฤติกรรมนิสัยมาเป็นระยะเวลาช่วงหนึ่งแล้วก็จะได้รับสิทธิประโยชน์เป็นการตอบแทนความประพฤติดีแก่ผู้ต้องขังนั้น เช่น การจัดชั้นของผู้ต้องขัง การพิจารณาให้ได้รับการพักการลงโทษ เป็นต้น ซึ่งกำหนดรับรองสิทธิประโยชน์ดังกล่าวไว้ในข้อ 95 ความว่า “ในทุก ๆ เรือนจำจะต้องกำหนดระบบสิทธิพิเศษที่เหมาะสมกับผู้ต้องขังแต่ละระดับชั้น และการปฏิบัติที่แตกต่างกันไป ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนการปฏิบัติที่ดี ส่งเสริมความรู้สึกรับผิดชอบ และคุ้มครองประโยชน์และความร่วมมือของผู้ต้องขังที่อยู่ในการปฏิบัติของตน” การจัดระบบจัดชั้นผู้ต้องขังของงานราชทัณฑ์ มีเป้าหมายสำคัญเพื่อการจำแนกกลุ่มผู้ต้องขังและเพื่อประโยชน์ในด้านการควบคุมและแก้ไขพัฒนาพฤติกรรมนิสัยได้อย่างเหมาะสมมีประสิทธิภาพ ซึ่งชั้นของผู้ต้องขังนี้นับเป็นเครื่องบ่งบอกความประพฤติของนักโทษในเรือนจำว่า ขณะที่ถูกคุมขังอยู่ในเรือนจำมีความประพฤติเช่นไร อันจะเป็นข้อบ่งชี้สำคัญต่อไปว่า ผู้ต้องขังคนนั้นจะก้าวไปสู่อิสรภาพ กลับไปสู่สังคมภายนอกได้เร็วกว่าโทษที่ถูกกำหนดตามคำพิพากษา ด้วยเหตุนี้ระบบการจัดชั้นผู้ต้องขังจึงเป็นเครื่องมือส่งเสริมให้ผู้ต้องขัง

เคารพ และเคร่งครัดในระเบียบวินัย และมีความสำนึกรับผิดชอบต่อตนเองและหมู่คณะมากยิ่งขึ้น โดยให้ประโยชน์ตอบแทนลดหลั่นตามขั้นของผู้ต้องขัง ซึ่งพิจารณาจากผลก้าวหน้าในด้านฝึกอบรมและพัฒนาความประพฤติ

จากกระบวนการเหล่านี้ย่อมเห็นได้ว่า การให้ประโยชน์ตอบแทนแก่ผู้ต้องขัง มีความสัมพันธ์กับการจัดชั้นของผู้ต้องขังอย่างแนบแน่น กล่าวคือ ผู้ต้องขังที่ประพฤติดีและปฏิบัติตนอยู่ในระเบียบวินัยอย่างสม่ำเสมอ จะได้รับการพิจารณาให้เลื่อนชั้นคุณภาพของนักโทษสูงกว่าระดับเดิมอย่างน้อยหนึ่งชั้น และยังได้รับประโยชน์ความสะดวกสบายต่าง ๆ สูงขึ้นไปอีกระดับหนึ่ง วิธีการดังกล่าวจึงเท่ากับเป็นการสร้างแรงจูงใจให้ผู้ต้องขังมุ่งแข่งขันกันกระทำความดี และปฏิบัติตามวิธีการ ระเบียบ เพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของตนให้ดียิ่งขึ้นดังที่อธิบายไว้ แต่ทว่าในทางตรงกันข้ามหากผู้ต้องขังประพฤติตนในทางเสื่อมเสียหรือไม่เป็นไปตามกรอบระเบียบวินัย ก็จะถูกลดชั้นคุณภาพของนักโทษลง และถูกตัดสิทธิในความสะดวกสบายที่เคยได้รับอยู่บางประการตามไปด้วย

อย่างไรก็ตาม พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กำหนดหน้าที่อำนาจให้กรมราชทัณฑ์พึงบริหารจัดการเกี่ยวกับการจำแนกและจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ (มาตรา 40) ซึ่งในรายละเอียดของกระบวนการนั้นให้รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม โดยได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการราชทัณฑ์ มีอำนาจตามกฎหมายกำหนดรายละเอียดสืบต่อไปได้ โดยการตั้งกล่าวนี้อ้างอิงเป็นรายละเอียดใน “กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุก หรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562” กล่าวคือ กำหนดแบ่งชั้นนักโทษเด็ดขาดเป็น 6 ชั้น ได้แก่ 1) ชั้นเยี่ยม 2) ชั้นดีมาก 3) ชั้นดี 4) ชั้นกลาง 5) ชั้นต้องปรับปรุง และ 6) ชั้นต้องปรับปรุงมาก ตามลำดับ ซึ่งในกรณีปกตินั้น กรณีของนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ กฎหมายจะถือว่าเป็น “นักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง” เว้นแต่จะเข้ากรณีข้อยกเว้นตามที่กำหนดไว้ในข้อ 3 ของกฎกระทรวง ดังนี้ “นักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ ให้จัดอยู่ในชั้นกลาง เว้นแต่กรณีดังต่อไปนี้ 1) นักโทษเด็ดขาดสัญชาติไทย ซึ่งถูกคุมขังนอกประเทศไทยมาแล้วไม่เกิน 3 ปี เมื่อรับโอนตัวมาคุมขังในประเทศไทยให้จัดอยู่ในชั้นกลาง 2) นักโทษที่ศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุดให้เพิ่มโทษฐานกระทำความผิดซ้ำหลังจากเคยต้องโทษมาแล้ว เมื่อได้รับการปล่อยตัวออกจากเรือนจำแล้วออกไปกระทำความผิดอีก ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุง 3) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งเคยต้องโทษจำคุกและพ้นโทษแล้ว กลับมากระทำความผิดอีก ภายใน 5 ปีนับแต่วันที่พ้นโทษจำคุกคราวก่อน ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุง 4) เมื่อปรากฏข้อเท็จจริงว่านักโทษเด็ดขาดซึ่งเคยต้องโทษจำคุก และพ้นโทษแล้ว กลับมากระทำความผิดและต้องโทษจำคุกในคราวนี้อีกเป็นครั้งที่สามหรือมากกว่า ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมาก 5) นักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้จัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมาก

โดยในกรณีของนักโทษเด็ดขาดซึ่งกระทำความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน ตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด ให้จัดอยู่ใน “นักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก”

นี่เป็นประเด็นพิจารณาที่จะต้องให้ความสำคัญในรายละเอียดอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือ เมื่อวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2563 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงยุติธรรม ได้ตรา “ประกาศกระทรวงยุติธรรมเรื่อง กำหนดโทษความผิดในคดีอุกฉกรรจ์คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน พ.ศ. 2563” บังคับใช้ โดยกำหนดข้อสาระขึ้นว่า “ความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน ดังต่อไปนี้ ให้จัดชั้นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่อยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมาก (ข้อ 1 ประกาศกระทรวง) ประกอบด้วย ฐานความผิดต่าง ๆ ดังนี้ (1) ความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา ได้แก่ (ก) ความผิดเกี่ยวกับการก่อการร้าย ตามมาตราที่กำหนด (ข) ความผิดเกี่ยวกับการก่อให้เกิดอันตรายต่อประชาชน ตามมาตราที่กำหนดไว้ (ค) ความผิดเกี่ยวกับเพศ ตามมาตราที่กำหนดไว้ (ง) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกายตามมาตรา 288 เว้นแต่ เป็นกรณีตามมาตรา 69 (จ) ความผิดเกี่ยวกับชีวิตและร่างกาย ตามมาตรา 289 (ฉ) ความผิดเกี่ยวกับ เสรีภาพและชื่อเสียง ตามมาตรา 313 (ช) ความผิดเกี่ยวกับทรัพย์ ตามมาตราที่กำหนดไว้ (2) ความผิด ฐานผลิต นำเข้าหรือส่งออก หรือผลิต นำเข้าหรือส่งออกเพื่อจำหน่าย หรือจำหน่ายหรือมิไว้ครอบครอง เพื่อจำหน่าย ตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษ กฎหมายว่าด้วยมาตรการในการปราบปรามผู้กระทำความผิด เกี่ยวกับยาเสพติด หรือกฎหมายว่าด้วยวัตถุที่ออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท และศาลมีคำพิพากษาถึงที่สุด ให้จำคุกตั้งแต่ 30 ปีขึ้นไป ถึงตลอดชีวิต หรือประหารชีวิต ซึ่งผลทางกฎหมายของนักโทษเด็ดขาดที่ถูก จัดชั้นอยู่ในระดับชั้นต้องปรับปรุงมากตามกรณีกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและ เงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัว ต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3 (5) ประกอบกับประกาศกระทรวง เรื่อง กำหนดโทษความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน พ.ศ. 2563 ข้อ 1 ดังกล่าว นับเป็นการจัดชั้นนักโทษ เด็ดขาดโดยผลทางกฎหมายโดยอ้างอิงจากฐานความผิดที่ผู้กระทำความผิดได้ก่อขึ้น ในลักษณะ “เหมารวม” โดยไม่มีการพิจารณาลงไปรายละเอียดหรือข้อเท็จจริงภูมิหลังมูลเหตุจูงใจแห่งการกระทำความผิด แต่อย่างใด ไม่พิจารณาว่าผู้กระทำความผิดเป็นผู้ใช้ ตัวการ หรือผู้สนับสนุนหรือไม่ และยังไม่พิจารณาถึง อัตราโทษที่ถูกกำหนดให้ต้องจำคุกด้วย กล่าวคือ ไม่ว่าจะมีการกำหนดอัตราโทษจำคุกเพียงใดก็ตาม นักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์เข้าใหม่เหล่านั้น ย่อมจะถูกบทกำหนดชั้นนักโทษเด็ดขาดทางกฎหมาย ให้อยู่ในชั้น “นักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก” ทั้งสิ้น ซึ่งนั้นย่อมไม่เป็นธรรมกับผู้กระทำความผิดในฐาน ผู้สนับสนุนที่ได้รับอัตราโทษจำคุกที่น้อยกว่าตัวการ หรือผู้ใช้ หรือไม่เป็นธรรมกับผู้ศาลพิพากษาลงโทษ จำคุกไม่ยาวนานนัก เช่น พิพากษาจำคุกไม่เกิน 3 ปี เป็นต้น กระบวนการจัดชั้นนักโทษดังกล่าวนี้ ในกรณี ของกฎหมายต่างประเทศ เช่น กฎหมายของประเทศสหรัฐอเมริกา ตามประมวลกฎหมายอาญา (California Code) มลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้นำเอาระบบ “ศูนย์ทวนสอบประวัติ” (Reception Centers: RC) และ ระบบ “การพิจารณาความน่าเชื่อถือ” (Credits) มาใช้ในการจัดชั้นนักโทษ โดยจะพิจารณาจัดชั้นนักโทษ ด้วยระบบการประเมินและให้คะแนนแก่ผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาดอย่างเป็นระบบ ซึ่งมีได้ถือชั้นนักโทษ อย่างเหมารวมดังที่ปรากฏตามกฎหมายของประเทศไทยแต่อย่างใด

จากที่กฎหมายของประเทศไทย กำหนดให้วิธีการจัดชั้นนักโทษเกิดขึ้นโดยการกำหนดไว้โดยกฎหมายอย่างเด็ดขาดและเหมารวม ย่อมก่อผลกระทบที่เกิดขึ้นกับนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ ที่ถูกกำหนดโดยกฎหมายว่าให้มีสถานะเป็น “นักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก” นั้น อย่างน้อยจะมีผลกระทบใน 2 ประเด็นสำคัญ ได้แก่

ประเด็นที่หนึ่ง มีผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิในการได้รับเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในระดับอื่น ๆ ที่ดีขึ้น กล่าวคือ นักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก อันเนื่องมาจากกระทำผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน จะถูกกำหนดระยะเวลาในการจะต้องรับโทษจำคุกในเรือนจำที่มากกว่าผู้กระทำความผิดในฐานที่มีใช่คดีอุกฉกรรจ์ จึงจะได้รับสิทธิขั้นต้นในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาด แม้จะปรากฏว่าศาลได้พิพากษาให้ลงโทษจำคุกที่เท่ากันก็ตาม เช่น นักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ ที่มีอัตราโทษจำคุกเกินกว่า 3 ปี (ข้อ 7 (2)) จะถูกจำกัดสิทธิให้คงเหลือสิทธิในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดได้ปีละไม่เกิน 2 ครั้ง โดยต้องผ่านระยะเวลาในการได้รับโทษจำคุกคุมขังในเรือนจำมาแล้วในระยะเวลาที่ยาวนานกว่าผู้ต้องขังที่กระทำความผิดในฐานอื่น ๆ

ประเด็นที่สอง จะมีผลกระทบโดยอ้อมสืบต่อมาถึงสิทธิที่จะได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือได้รับการพักการลงโทษ กล่าวคือ นักโทษชั้นต้องปรับปรุงมาก จะไม่ได้รับสิทธิลดวันต้องโทษจำคุกและไม่ได้รับสิทธิพักการลงโทษตามกรอบระยะเวลาที่กฎหมายกำหนดเป็นการทั่วไป ซึ่งเป็นที่แน่ชัดว่าหากนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ ยังคงถูกจัดอยู่ในชั้นต้องปรับปรุงมากนับตั้งแต่รับตัวเข้าใหม่ และจะสามารถเลื่อนชั้นนักโทษได้ก็ต่อเมื่อได้รับโทษจำคุกในเรือนจำมาในระยะเวลาที่ยาวนานกว่ากรณีทั่วไป นั้นจึงเท่ากับว่า สิทธิการได้รับประโยชน์จากการเลื่อนชั้นของนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ มีอยู่อย่างจำกัดยิ่ง และอาจส่งผลเป็นการปฏิบัติอย่างไม่เสมอภาคต่อการบังคับโทษกับนักโทษเด็ดขาดด้วยตนเอง

ดังนั้น จากสภาพปัญหาเกี่ยวกับการปรับเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ที่กล่าวไว้เป็นประเด็น ผู้ศึกษาเห็นถึงความสำคัญและความจำเป็นในการนำมากำหนดเป็นกรณีศึกษา ทั้งนี้เพื่อแสวงหาแนวทางในการกำหนดสิทธิการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ที่รับเข้าใหม่ ให้ดำรงอยู่บนความเป็นธรรมอย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อศึกษาปัญหาการกำหนดชั้นนักโทษของนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ของประเทศไทย
2. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด และการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาด
3. เพื่อศึกษามาตรการการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่จากกฎหมายของประเทศไทย กฎหมายระหว่างประเทศ และกฎหมายต่างประเทศ

4. เพื่อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาวิธีการกำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ในประเทศไทย

สมมติฐานของการศึกษา

จากข้อกำหนดสิทธิประโยชน์ในการเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดเข้าใหม่ตามกฎหมายกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3 (5) ประกอบกับประกาศกระทรวง เรื่อง กำหนดโทษความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่สนใจของประชาชน พ.ศ. 2563 ข้อ 1 ได้กำหนดให้อยู่ในชั้น “นักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก” ซึ่งเป็นการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดโดยผลทางกฎหมายโดยอ้างอิงจากฐานความผิดที่ผู้กระทำผิดได้ก่อขึ้นในลักษณะ “เหมารวม” โดยไม่มีการพิจารณาลงไปในรายละเอียดจากประวัติภูมิหลัง หรือมูลเหตุจูงใจแห่งการกระทำความผิดมาประกอบการพิจารณาแต่อย่างใด ซึ่งระบบการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดของประเทศไทยเช่นที่กล่าวนี้ ดำเนินไปในทางแตกต่างกับระบบการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดของประเทศสหรัฐอเมริกา ที่กฎหมายรับรองให้นำเอา “ระบบศูนย์ทวนสอบประวัติ” (Reception Centers: RC) และ “ระบบการพิจารณาความน่าเชื่อถือ” (Credits) มาใช้ในการจัดชั้นนักโทษ โดยจะพิจารณาจัดชั้นนักโทษด้วยระบบการประเมินและให้คะแนนแก่ผู้ต้องขังหรือนักโทษเด็ดขาด โดยมีได้ถือชั้นนักโทษอย่างเหมารวมดังที่ปรากฏตามกฎหมายของประเทศไทย ผู้ศึกษาจึงเกิดสมมติฐานขึ้นว่า ควรแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3 ที่เกี่ยวข้องกับการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ เพื่อรับรองระบบศูนย์ทวนสอบประวัติ (Reception Centers: RC) และระบบการพิจารณาความน่าเชื่อถือ (Credits) ตามแบบอย่างของประเทศสหรัฐอเมริกา เพื่อให้เกิดการประเมินและการให้คะแนนในการจัดชั้นนักโทษในคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่แก่ระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทยต่อไป

ขอบเขตของการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาทางกฎหมายในการกำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดประเภทคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ โดยจะทำการศึกษาในรายละเอียดของแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการลงโทษและการแก้ไขฟื้นฟูผู้กระทำผิด หลักสิทธิมนุษยชน หลักศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ และแนวความคิดการคุ้มครองสิทธิของนักโทษเด็ดขาด การศึกษาหลักประกันสิทธิเกี่ยวกับการจัดชั้นนักโทษของนักโทษเด็ดขาดจากกฎหมาย ได้แก่ กฎหมายของประเทศไทย เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ประกาศกระทรวง เรื่อง กำหนดโทษความผิดในคดีอุกฉกรรจ์ คดีสะเทือนขวัญ หรือคดีที่เป็นที่

สนใจของประชาชน พ.ศ. 2563 เป็นต้น กฎหมายระหว่างประเทศ เช่น ข้อกำหนดแมนเดลลา กติกาสากลระหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง เป็น และกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ กฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศสหรัฐอเมริกา และกฎหมายราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่น

วิธีการดำเนินการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้ ดำเนินการศึกษาด้วยระบบวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยศึกษาจากเอกสารต่าง ๆ (Documentary Research) จากข้อมูลปฐมภูมิและข้อมูลทุติยภูมิ โดยนำข้อมูลที่ได้รับมาจากการศึกษามาทำการวิเคราะห์ในรูปแบบพรรณนาความ ประกอบด้วยวิธีการ ดังนี้

ส่วนที่ 1 ศึกษาสภาพปัญหาเกี่ยวกับการกำหนดชั้นของนักโทษเด็ดขาดประเภทคดีอุกฉกรรจ์ โดยการศึกษาค้นคว้ารวบรวมข้อมูลจากตำรา หนังสือวิชาการ บทความวิชาการ กฎหมายและข้อมูลในรูปแบบออนไลน์

ส่วนที่ 2 นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาทำการวิเคราะห์และอภิปรายผล สรุปผล และเสนอแนะแนวทางทางการพัฒนาในการกำหนดชั้นนักโทษเด็ดขาดประเภทคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ของประเทศไทย

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

จากที่ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดทั้งของประเทศไทยและของต่างประเทศ ปรากฏบทสรุปในภาพรวม พร้อมกับประเด็นการข้อเสนอแนะทางกฎหมาย ดังต่อไปนี้

บทสรุป

จากการศึกษา พบว่า กระบวนการในการจัดชั้นนักโทษของระบบงานราชทัณฑ์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา และระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศญี่ปุ่น จะมีจุดร่วมที่สำคัญทางด้านวิธีการ นั่นคือ การให้ความสำคัญกับข้อมูลของนักโทษเด็ดขาดเพื่อนำมาใช้ในการวิเคราะห์ประมวลผลในการจัดชั้นนักโทษอย่างมีนัยสำคัญ โดยมีได้นำเอาฐานความผิดที่ผู้กระทำก่อขึ้นมาใช้ในการพิจารณา กำหนดชั้นนักโทษแต่เพียงลำพังสถานเดียว และที่สำคัญ คือ ไม่ปรากฏว่ากฎหมายของประเทศทั้งสองได้นำเอาวิธีการจัดชั้นนักโทษโดยการกำหนดไว้โดยกฎหมายจากฐานความผิดที่ก่อขึ้นมาจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด หรือไม่มีการนำระบบเหมารวมในการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดแต่อย่างใดอยู่เลย ซึ่งในบริบทดังกล่าวนี้ นับเป็นประเด็นข้อพิจารณาความแตกต่างที่เด่นชัดอย่างมากจากกรณีการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดตามระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทย เนื่องจากภายใต้วิธีการตามที่พระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พ.ศ. 2560 มาตรา 36 ประกอบมาตรา 40 และกฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาด ซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3 กำหนดไว้ในลักษณะของการเหมารวม กล่าวคือ ในกรณีนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่จะถูกจัดอยู่ใน “นักโทษเด็ดขาดชั้นกลาง” ทั้งหมด ส่วนกรณีนักโทษเด็ดขาดในคดีอุกฉกรรจ์ จะถูกจัดอยู่ใน “นักโทษเด็ดขาดชั้นต้องปรับปรุงมาก” ทั้งหมดอีกเช่นกัน โดยการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ทั้งสองกรณีดังกล่าวนี้

มิได้นำเอาประเด็นของประวัติอาชญากรรม หรือระบบการประเมินเพื่อการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดอย่างเหมาะสมตามผลการประเมินแต่อย่างใด และด้วยบทสรุปผลจากการศึกษาปรากฏออกมาเช่นนี้ ผู้ศึกษาจึงเล็งเห็นถึงแนวทางในการพัฒนาระบบการจัดชั้นนักโทษคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ โดยสมควรนำเอาแบบอย่างมาตรการทางกฎหมายที่บัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย (California Penal Code) ของระบบงานราชทัณฑ์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้กับระบบงานราชทัณฑ์ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการจัดชั้นนักโทษคดีอุกฉกรรจ์รับเข้าใหม่ ใน 2 กระบวนการ ได้แก่ การนำระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลมาปรับใช้ และการจัดตั้งศูนย์ทวนสอบประวัติและการพิจารณาความน่าเชื่อถือ (Credit) อันจะกล่าวเป็นรายละเอียดไว้ในข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะ

(1) การนำระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลมาปรับใช้

จากข้อมูลการศึกษาที่ได้รับมา ในส่วนของระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคลนี้ตามกรณีการจำแนกผู้ต้องขัง (Inmate Classification) ประมวลกฎหมายแคลิฟอร์เนีย (California Penal Code) มาตรา 3375 กำหนดให้กรมราชทัณฑ์ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย จะต้องนำเอา “ระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล” มาบังคับใช้เพื่อให้สามารถประเมินผู้ต้องขังแต่ละรายได้อย่างสมบูรณ์ถูกต้อง โดยจะรับข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการในอดีตที่ผ่านมา รวมไปถึงความต้องการในปัจจุบัน และศักยภาพในอนาคตของผู้ต้องขังในลักษณะองค์รวมทั้งทางด้านกายภาพจิตใจ และผลกระทบที่จะเกิดขึ้นต่อสังคม (Physical-Psycho-Social Approach) โดยข้อมูลที่ได้รับมานี้จะถูกนำมาประเมินเพื่อจำแนกผู้ต้องขังเป็นกลุ่มประเภทต่าง ๆ ซึ่งการจำแนกกลุ่มประเภทดังกล่าวย่อมจะทำให้เรือนจำที่รับตัวผู้ต้องขังไว้สามารถเข้าใจผู้ต้องขังได้อย่างชัดเจนขึ้น ซึ่งจะส่งผลต่อความสามารถในการจัดทำแผนเพื่อเตรียมการแก้ไขฟื้นฟูตัวผู้ต้องขังเป็นกรณีเฉพาะรายต่อไป รวมไปถึงการกำหนดรูปแบบสถานที่คุมขังตามระดับของความมั่นคงปลอดภัยได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป ซึ่งจากระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล ตามที่ประมวลกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย มาตรา 3375 บัญญัติไว้ นับว่าเป็นระบบที่มีความเป็นมาตรฐานที่สูงกว่ากระบวนการจำแนกผู้ต้องขัง (นักโทษเด็ดขาด) ตามที่กฎกระทรวงกำหนดระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การควบคุมและการแยกคุมขัง และการย้ายผู้ต้องขัง พ.ศ. 2563 ข้อ 2 ได้กำหนดให้ใช้วิธีการจัดให้มี “ระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังโดยแดนแรกรับ” ด้วยเหตุนี้ ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะขึ้นว่า ควรพัฒนาระบบการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของประเทศไทยที่กระทำผ่าน “แดนแรกรับ” ของแต่ละเรือนจำ กล่าวคือ ให้ปรับเปลี่ยนไปเป็น “ระบบการศึกษาผู้ต้องขังเป็นรายบุคคล” โดยเห็นสมควรให้กระทรวงยุติธรรม จัดสรรงบประมาณเพื่อการดังกล่าวให้เหมาะสมเพียงพอต่อการจัดทำระบบการศึกษาผู้ต้องขัง การจัดจ้างบุคลากรฝ่ายเทคนิค รวมไปถึงค่าตอบแทนผู้เชี่ยวชาญ ดังที่ใช้บังคับอยู่ในมลรัฐแคลิฟอร์เนีย โดยกำหนดรับรองกระบวนการเหล่านี้ไว้ในกฎกระทรวง ด้วยการแก้ไขเพิ่มเติมกฎกระทรวงกำหนดระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การควบคุมและการแยกคุมขัง และการย้ายผู้ต้องขัง พ.ศ. 2563 ข้อ 2

(2) การจัดตั้งศูนย์ทวนสอบประวัติและการพิจารณาความน่าเชื่อถือ

จากที่ผู้ศึกษาได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ในประเด็นแรกที่ให้นำเอากระบวนการจำแนกลักษณะผู้ต้องขังของมลรัฐแคลิฟอร์เนียมาปรับใช้ในระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทย เพื่อให้กระบวนการตั้งต้นคือ “การจำแนกประเภทผู้ต้องขัง” มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น และตอบสนองต่อกรอบแนวคิดของทฤษฎีการแก้ไขทัศนสัยฟื้นฟูผู้กระทำผิด เพื่อให้กระบวนการครอบรอบและรับไม้ต่อ ดังที่ประมวลกฎหมายมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ได้ออกแบบไว้อย่างเป็นแบบแผนมาตรฐาน จึงควรกำหนดให้มี “ศูนย์ทวนสอบประวัติ” (Reception Centers: RC) และ “ระบบพิจารณาความน่าเชื่อถือ” (Credit) ขึ้นใช้บังคับในระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทยต่อไปด้วย โดยแก้ไขเพิ่มเติมกฎหมายเพื่อบรรจุรายละเอียดของกระบวนการทั้งสองนี้ไว้ใน “กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวันต้องโทษจำคุกหรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562 ข้อ 3” ทั้งนี้เพื่อใช้บังคับแทนที่ระบบการชดเชยนักโทษเด็ดขาดโดยระบบเหมารวมกวาดทองตามฐานความผิดที่ตั้งใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน มีรายละเอียด ดังนี้

1) กรณีศูนย์ทวนสอบประวัติ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะขึ้นว่า ให้นำวิธีการศูนย์ทวนสอบประวัติ ในประเด็นให้ผู้ต้องขัง (นักโทษเด็ดขาดที่รับเข้าใหม่ในคดีอุกฉกรรจ์) ทุกราย จะต้องผ่านการพิจารณาจากศูนย์ทวนสอบประวัติ (Reception Centers: RC) เป็นระยะเวลาประมาณ 3 - 6 สัปดาห์ (1 เดือน ถึง 1 เดือนครึ่ง) เพื่อจำแนกลักษณะด้วยกระบวนการ 3 กระบวนการ ได้แก่ (1) วิธีการสังเกตพฤติกรรม (2) การใช้แบบทดสอบทางจิตวิทยา และ (3) การสัมภาษณ์ โดยนำข้อมูลที่ได้รับมานั้น เข้าสู่กระบวนการทวนสอบประวัติของบุคคลอีกส่วนหนึ่ง อันประกอบด้วยเรื่องราวเกี่ยวกับประวัติทางกฎหมาย และประวัติอาชญากรรม ประวัติเกี่ยวกับภูมิหลังทางสังคม ประวัติการประกอบวิชาชีพ ประวัติทางการศึกษา ประวัติทางศาสนาและทัศนคติ การปรับตัวในเรื่องจำ โดยการปฏิบัติงานในส่วนของการทวนสอบประวัติผู้ต้องขังให้กระทำโดยคณะทำงานสหวิชาชีพ ได้แก่ จิตแพทย์ นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ นักอาชีวบำบัด อนุศาสนาจารย์ หรือนักจิตวิทยาคลินิก โดยนำข้อมูลทั้งหมดจากทุกส่วนมาประมวลผลและบรรจุเข้าที่ประชุมข้อมูลเฉพาะรายของผู้ต้องขัง (Case Conference) เพื่อพิจารณาให้ความเห็นในการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาด ซึ่งจะพิจารณาจากระดับคะแนนจากการทดสอบด้วย Score Tests เป็นสำคัญ โดยให้นำวิธีการดังกล่าวนี้มาใช้แก่นักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ในความผิดอุกฉกรรจ์ สะเทือนขวัญด้วย

2) กรณีการพิจารณาความน่าเชื่อถือ ผู้ศึกษามีข้อเสนอแนะขึ้นว่าในส่วนของกระบวนการของการปรับเลื่อนชั้นนักโทษเด็ดขาดอันเป็นสิทธิประโยชน์ที่พึงได้รับของระบบงานราชทัณฑ์ให้นำเอา ระบบ “การพิจารณาความน่าเชื่อถือ” (Credits) ของมลรัฐแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา มาปรับใช้เพื่อการจัดชั้นนักโทษเด็ดขาดในระบบงานราชทัณฑ์ของประเทศไทย กล่าวคือ กรณีการเลื่อนชั้นของนักโทษเด็ดขาดรับเข้าใหม่ในคดีอุกฉกรรจ์ ในทุก ๆ รอบระยะเวลา 6 เดือนของการรับโทษจำคุกอย่างต่อเนื่อง นักโทษเด็ดขาดจะได้รับการพิจารณาความน่าเชื่อถือ (Credits) เพื่อลดกำหนดเวลาจำคุกของตนเป็นจำนวน 6 เดือนลงได้ โดยการพิจารณาของอธิบดีกรมราชทัณฑ์ ทั้งนี้ เพื่อลดวันเวลาการต้องโทษจำคุกลง โดยเมื่อครบระยะเวลา 6 เดือนไปแล้ว จึงจะทำการประเมินความน่าเชื่อถือเพื่อได้รับสิทธิประโยชน์จากระดับความน่าเชื่อถือเหล่านั้นต่อไปอีก

เอกสารอ้างอิง

กฎกระทรวงกำหนดประโยชน์ของนักโทษเด็ดขาดและเงื่อนไขที่นักโทษเด็ดขาดซึ่งได้รับการลดวัน
ต้องโทษจำคุก หรือการพักการลงโทษและได้รับการปล่อยตัวต้องปฏิบัติ พ.ศ. 2562.

[Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.ratchakitcha.soc.go.th>. [2566, กันยายน 14]

กฎกระทรวงกำหนดระบบการจำแนกลักษณะของผู้ต้องขัง การควบคุมและการแยกคุมขัง และ
การย้ายผู้ต้องขัง พ.ศ. 2563 [Online]. เข้าถึงได้จาก <https://www.moj.go.th>.

[2566, มิถุนายน 2]

กรมราชทัณฑ์. (2563). **ข้อกำหนดแมนเดลลา**. [Online]. เข้าถึงได้จาก <http://www.correct.go.th>.

[2566, มีนาคม 3]

ฐนันต์ศักดิ์ บวรนนท์กุล. (2560). เข้าถึงจิตใจ “อาชญากร” ด้วยแนวคิด “อาชญาวิทยา” [Online].

เข้าถึงได้จาก <https://thematter.co>. [2566, มีนาคม 3]

ณัฐวิวัฒน์ สุทธิโยธิน. (2555). **กฎหมายอาญาและอาชญาวิทยาชั้นสูง ทฤษฎีการลงโทษ หน่วยที่ 6
สาขาวิชานิติศาสตร์**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

นพดล พลกุล. (2557). **ทัณฑวิทยา**. กรุงเทพฯ : สัตตะบรรณ.

นัธที จิตสว่าง. (2541). **หลักทัณฑวิทยา : หลักการวิเคราะห์ระบบงานราชทัณฑ์** (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ : มูลนิธิพิบูลสงเคราะห์ กรมราชทัณฑ์.

พยนต์ สินจันทวา. (2555). **การศึกษาเรื่องการสืบเสาะและพินิจเชิงเปรียบเทียบ**. เอกสารประกอบผลงาน
กรมคุมประพฤติ กระทรวงยุติธรรม.

สญัญพงศ์ ลิ้มประเสริฐ สุธีราภรณ์ แสงจันทร์ศรี และ อนิสมา มานะทน. (2562). **การลงโทษผู้กระทำผิด
ทางอาญา**. รายงานงานประชุมวิชาการระดับชาติ มหาวิทยาลัยรังสิต.

สญชัย ดุจดำเกิง. (2558). **สิทธิประโยชน์ของผู้ต้องขังกับระบบงานจัดชั้น**. วิทยานิพนธ์นิติศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะนิติศาสตร์ปริทัศน์ พนมยงค์ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

อัศกร ไชยพงษ์. (2562). **อาชญาวิทยาและทัณฑวิทยา**. กรุงเทพฯ : เดือนตุลา.

อุทัย อาทิวะ. (ม.ป.ป.). **ทฤษฎีอาชญาวิทยากับกระบวนการยุติธรรมทางอาญา**. กรุงเทพฯ :
วี.เจ. พรินติ้ง.

California Code Article 3375 Classification Process. [Online]. Available :

<https://www.law.cornell.edu/regulations/california/15-CCR-3375>. [2023, Jun 16]